

Asylrett for de omstridte personer

Taler

Olav Schefflo

Dato

22 april 1929

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Debatt om oppholdstillatelse for Trotski

- 1 Den siste ærede taler tillot sig å fremkomme med den siktelse, at vi som er blitt
harme over, at Trotski er blitt nektet innreisetillatelse i Norge, og som reiser
krav om at han skal fa lov til å bo her, vi gjør det fordi vi er fiendtlig stemt mot
Sovjet-Unionen. Jeg vil ikke nedlate mig til å protestere mot en sådan tåpelig
5 uttalelse, men jeg vil få si til hr. Aase, at da jeg hørte på ham uttale sig overlegent
og nedsettende om Trotski, så kom jeg til å tenke på et ordtøke, som jeg hørte i
min barndom i Inn-Trøndelag: Det er rart å høre lusa hoste i lovåttan. Når jeg
kom til å, tenke på det, og når jeg vil bruke det billede, som der falt mig inn mot
hr. Aase, så er det fordi jeg har en sterk følelse av, at størsteparten av det hr. Aase
10 sa her idag på talerstolen, det sa han nødt og tvungen. Jeg føler mig ganske sikker
på, at hvis hr. Aase skulde ha fulgt sitt ønske, sin hjertens mening, så hadde han
talt ganske anderledes, og han vilde ha stemt for hr. Støstads forslag. Og han tar
aldeles feil, hvis han tror, at medlemmene av det kommunistiske parti er uenig i
hr. Støstads forslag. Jeg tror neppe, at der finnes nogen utenom partiets
15 snevreste ledelse, som er imot, at Trotski skulde få lov til å bo her i Norge, så
hvis man nogen gang kan si, at et forslag er fremsatt på hele den norske
arbeiderklassens vegne, så er det sannelig ved denne anledning. Og jeg skal sette
hr. Aase på prøve. Han kan forsøke den. 1. mai, når han har holdt sin store tale,
å fremlegge et forslag til resolusjon, som protesterer mot, at Trotski skal få
20 komme hit - jeg tenker, han skal få svar, selv fra den forsamling, som han
snakker til. Der vil ikke kunne opdrives en forsamling av anstendige arbeidere i
Norge, som ikke vil være med på å kreve, at Trotski skal få lov til å komme hit.
Det var angående arbeiderklassens stilling til dette spørsmål.
- 25 Hvad Trotskis forhold til Sovjet-regjeringen angår, så er jo det et spørsmål, som i
grunnen ikke foreligger her. Det tjener ikke til noget å begynne å skildre
Trotskis politiske liv og gjerninger, det ligger utenom saken. Jeg kan for mitt

eget vedkommende si, at jeg tror han har urett i mange spørsmål, f. eks. i sitt syn
30 på bøndene; men det er ikke sant, som hr. Aase sa, at Trotski har forsøkt å
fremkalle kontrarevolusjon i Russland. Trotski har forsøkt så godt han kunde å
bøie sig lojalt for partibeslutninger, men det blev umulig for ham; hver gang han
bøide sig, reistes stadig et nytt stridsspørsmål, det gjaldt nemlig om for dem å få
Trotski ut av partiet per fas et nefas. Jeg tror, at jeg kanskje har litt mere greie på
35 dette enn hr. Aase. Jeg har fulgt striden mellem Stalin og Trotski helt fra dens
begynnelse. Jeg husker spesielt, hvordan Trotski, mens han var medlem av
partiet, blev rått overfalt av Pravda i anledning av et foredrag, som han hadde
holdt for en amerikansk delegasjon - et foredrag som jeg er sikker på, at hverken
hr. Aase eller jeg vilde finne nogen feil i, om vi skulde analysere det nokså skarpt;
40 men naturligvis, en eller annen ting, som der kan vries på, kunde der finnes, og
på den ene ting blev han stemplet som partifiendtlig og kontrarevolusjonær. Slik
er Trotski blitt behandlet. Jeg har virkelig min sympati på Sovjet-regjeringens
side, jeg er sikker på, at den vil bestå, at den vil beseire alle sine fiender - der er
ingen tvil om det - men så avhengig av den er jeg ikke, at jeg ikke tillater mig å
45 uttale, at Trotski er blitt behandlet på en ukameratslig og lite fin måte.

Var han blitt behandlet slik, som partifeller bør belhandles, vilde han den dag
idag ha vært medlem av kommunistpartiet. Det er jo ikke utelukket, at Trotski
kan leve enda noen år og kan komme tilbake til Russland, det har hendt så
50 meget rart. Og da skulde det bli morro å se, hvis nu Trotski kommer tilbake som
triumfator og hr. Aase fremdeles er representant i denne forsamling, om han
ikke da har meget godt å si om Trotski og om i grunnen ikke Norges
Kommunistblad har vært enig med ham den hele tid. De er uenig med disse
karer efterhvert som de faller. De var enig med Sinovjev før, inntil han falt. De
55 var enig med Radek inntil han blev "forræder". De var enig med Trotski så lenge
han var kommisær. Nu er han "forræder", nu er de enige med ham, han er
mensjevik, han har aldri vært bolsjevik. Han har i grunnen aldri vært bolsjevik,
som hr. Aase for eksempel. Nu er Bucharin også forræder og ferdig - eller
kanskje ikke enda, men kan bli det naturligvis snart han også. Vi er nu en hel del
60 fine renegater. Jeg vil si, at jeg befinner mig meget vel i det selskap: Trotski,
Bucharin, Sinovjev. Det er ikke så dårlige karer, når det kommer til stykket.

Det var denne side av saken. - Men så har vi regjeringens forhold.
Statsministeren fastholder, at det vil bli så kostbart å få Trotski hit. Jeg beklager,
65 hvis Bull i sin konferanse ikke har bragt dette spørsmål ut av verden, det måtte
kunne være gjort. Iallfall er ikke dette økonomiske spørsmål nogen grunn til at

forbudet bør oprettholdes. Jeg antar der på en eller anden måte skal finnes utvei til de penger, som vaktholdet krever.

70

Den ærede statsminister vilde ikke ha et slikt stormcentrum som Trotski inn i landet. Asylrett skulle vi ha, men vi vil ikke ha noget stormcentrum. Nulliteter, folk som ingen ting betyr eller meningsfeller, de skal få komme inn, men folk, som betyr noget, folk som er omstridt, de må ikke komme hit! Jeg gir ikke to øre
75 for en slik asylrett. Asylretten består jo nettop i at det skal være et fristed for de omstridte personer. De som ikke er omstridt, de kan være hvor de vil være, det er ingen, som merker det. At man gir opholdstillatelse til en hvilken som helst russer, som ingen har hørt snakk om, det er ikke asylrett, det kan være almindelig turisttrafikk. Det var nettop fordi Trotski er forfulgt og omstridt, at
80 det skulde være en æressak for regjeringen og for det norske folk å si: Kom hit til Norge, her skal du få lov å bo såpass som vi kan skaffe det.

Dette om at regjeringen har så stort ansvar fordi om den gir opholdstillatelse, det tror jeg er en helt ny statslære. Jeg har aldri hørt før, at nogen har gjort en
85 regjering ansvarlig for de individuelle forbrytelser, som begåes, som mord o.s.v. Og det sier sig selv, at hvis en mann søker opholdstillatelse her i Norge, så gjør han det forsåvidt på eget ansvar, som han får ta til takke som vi har det. Det gjelder naturligvis når man gjestfrihet hos et folksom hos private personer, at man får ta tiltakke. Vi må da gjøre opmerksom på, at vi har ikke noget hemmelig
90 politi, vi har ikke nogen gendarmer i Norge, som kan passe på dere, vi har et skrøpelig politi, men hvis dere vil bo her på eget ansvar, så vær så god. Det burde vært svaret. Jeg vegrer mig iallfall for å godta den forklaring, som er gitt. Nei, det som vil bli stående, det er et sterkt inntrykk av at regjeringen ønsket ikke en mann som Trotski hit, fordi han har de meninger han har. Hva dette med
95 risiko angår, vil jeg kun si, at jeg tror ikke den er så særlig stor for øieblikket, iallfall er der ingen, tror jeg, som vil strebe Trotski efter livet.

Det brev, som har vært offentliggjort i Le Matin, det er aldeles utvilsomt fabrikkert av det polske politi. Vi har jo litt kjennskap til det polske politi fra
100 utenriksdebatten i fjor, da vi kunde bevise iallfall sannsynligheten av at det polske politi organiserer innbruddstyverier og andre forbrytelser. At de da også kan få laget et sådant brev, det finner jeg ikke usannsynlig. Derimot er jeg aldeles overbevist om, at det tyske kommunistparti ikke har en ledelse, som vilde skrive et slikt brev. Der finnes intet kommunistparti, som vil organisere et attentat eller
105 mord, så det er bare en agitasjonsløgn, som statsministeren her har debitert.

Sinovjev-brevet, som høire seiret på ved siste valg i England, vet nu alle var fabrikkert. Nu har vi fått dette brev her. Det spiller ikke så stor rolle, men jeg synes, at statsministeren, når han ikke la noen særlig brett på det, ikke burde ha nedlatt sig til å citere det her.

Trotsky's skjebne er såvidt jeg vet enestående i verdenshistorien. Vi har intet tilfelle før, hvor en mann er blitt landsforvist og i grunnen ikke har fått lov til å opholde sig i noget kultivert land. Overalt er det stengt. Før var det slik, at når en mann blev landsforvist, kunde han reise bort og bosette sig næsten hvor han vilde. Men Trotsky er så hatet og så forfulgt, at alle dører er stengt for ham.

Jeg beklager, at Norge ikke har en regjering, som har det syn på landets ære og verdighet, at den sier: Kom hit, her skal du få bo. For arbeiderklassen føles hele denne nektelse som en direkte krenkelse, det kan jeg forsikre statsministeren om. Vi, som tilhører arbeiderklassen og representerer den, vi føler det som om den blir behandlet som leieboere her i Norge, og som om vi har en husvert, som nekter oss å ta imot de gjester, som vi ønsker å se. Hvis Trotsky kommer til Norge, vil vi i første rekke betrakte ham som vår gjest. Men vi har ikke lov å ta mot våre venner. Overklassen kan ta mot hvem de vil, - høire, venstre og bondepartiet kan ta imot de gjester de vil, men

arbeiderklassen skal behandles som en inderst. Jeg håper den dag ikke er så fjern, da arbeiderne har såpass makt og innflytelse, at de kan opptre som husbondsfolk de også og ta mot enhver anstendig meningsfelle.

Men jeg vil si: Vi skal allikevel ha det prinsipp at hvis en mann er forfulgt, uansett hans meninger ellers, hvis han er forfulgt, så skal han her ha et fristed, så lenge han bøier sig for de lover, som gjelder i Norge. Og at Trotsky vilde ha gjort det, er der ingen tvil om. Han vilde sikkert kommet til å leve et stille og temmelig ensomt liv. For i motsetning til i mange andre land, finnes der i Norge ingen egentlig retning innenfor arbeiderbevegelsen, som kan sies å slutte sig om Trotsky, - der er i Norge ingen spesiell Trotsky-retning. Han vilde her i vårt land ikke på nogen måte, hverken direkte eller indirekte ha kunnet delta i arbeiderbevegelsen. Så også ut fra den betraktning er det ganske unødig for regjeringen å nekte ham opholdstillatelse. Det er gjort, men jeg håper Trotsky får leve så lenge, at vi her i Norge kan få en regjering, som omgjør denne beslutning, og at vi da får den glede å ta mot Leo Trotsky i Norge.

Kilde

Stortingstidende 1929, s. 1207-1210

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/asylrett-for-de-omstridte-personer>

150

155

160

165

170

175

180